

Konsekvenser for fugl ved en forlengelse av flystripa utover fjorden ved Trondheim Lufthavn Værnes

Magne Husby

Konsekvenser for fugl ved en forlengelse av flystripa utover fjorden ved Trondheim Lufthavn Værnes

Magne Husby

Høgskolen i Nord-Trøndelag
Utredning nr 99
Avdeling for lærerutdanning
ISBN 978-82-7456-561-6
ISSN 1504-6354
Steinkjer 2008

Forord

Konsekvensutredningen (KU) er utført i forbindelse med Avinors planer om å utvide flystripa ved Trondheim lufthavn Værnes 150m utover sjøen. Oppdragsgiver for HiNT er Aqua Kompetanse AS ved daglig leder Otto K. Sandnes. Mitt mandat i denne KU er å utrede mulige effekter på fugl ut fra egne og andres kunnskap om området, og etter nye undersøkelser.

Det er brukt data innsamlet i forbindelse med prosjekter jeg har hatt ansvaret for på Sandfærhus og i Halsøen. Dessuten er det sett på fuglers atferd i forbindelse med flyging i forbindelse med en utredning om mulige effekter på flysikkerheten hvis Vikanbukta skulle bli fredet. Ellers telles dette området opp årlig i januar/februar, samt at det er foretatt tilfeldige tellinger spredt gjennom året i mange år. Takk til Stein Narve Kjelvik, Per Gustav Thingstad, Per Inge Værnesbranden og Tom Roger Østerås for opplysninger om fuglelivet i området, samt til Stein Narve Kjelvik også for bistand i feltarbeidet nå i høst. Oppdragsgiver Aqua Kompetanse takkes for oppdraget.

HiNT, november 2008

Magne Husby

Foto tatt fra Gjevingåsen og nordover mot vestre del av flystripa og Stjørdalsfjorden rundt denne. Hitenfor flystripa ser vi moloen som skiller Stjørdalselvas utløp fra vannområdene rundt flystripa. Foto: Magne Husby nov. 2008.

Sammendrag

Fuglenes bruk av områdene ved flystripas vestre del ut i Stjørdalsfjorden er dokumentert gjennom 20 tellinger i november 2008. Resultatene viser at det er en del fugl langs flystripa, men svært få bruker områdene like utenfor flystripa, som er planområdet. Erfaringene fra andre tellinger og observasjoner gjennom året i flere år tyder på at tellingene i november gir et representativt bilde. Det er heller ikke kjent at mange fugler hekker i området.

Det forventes derfor ingen særlige negativ virkning på fuglenes antall og bevegelsesmønster knyttet til forlengelsen av flystripa med 150m utover Stjørdalsfjorden. Tilkjøring av masser kan skje når som helst på året og døgnet i forhold til fuglelivet.

Innhold

	Side
Forord	2
Sammendrag	3
Innhold	3
1. Innledning	4
2. Material og metode	5
2.1. Planområdet	5
2.2. Innsamling av data	7
3. Resultat	9
3.1. Antall fugl ved flystripa sammenlignet med andre deler av Stjørdalsfjorden ..	9
3.2. Fuglers områdebruk i november 2008	10
3.3. Andre tellinger og observasjoner	12
3.4. Andre forhold	14
4. Konklusjon	15
5. Litteratur	15

Gråmåke fotografert på Stjørdal havn i november 2008. Dette er den absolutt vanligste måkearten i området om vinteren. Foto: Magne Husby

1. Innledning

Det er flere fuglerike områder i Stjørdalsfjorden, og det er viktig at det utredes hvordan slike inngrep som det planlagt her påvirker dette fuglelivet. Fugl kan ha tilhold i og bruke et område av ulike årsaker, og derfor kan området ha ulik verdi til ulike årstider. Noen viktige grunner for at det kan være mye fugl i enkelte områder er:

- Mattilgang – viktig moment også i Stjørdalsfjorden.
 - Det kan være mengden med mat som er viktig, og næringens kvalitet.
 - Mattilgangen er sentral både ved fuglenes valg av trekklokaliteter, hekkeplasser og overvintring, og andre viktige perioder i fuglenes livssyklus.
 - Sult er viktigste dødsårsak hos fugl
- Hekkeplasser – ikke spesielt viktig i dette området.
 - God mattilgang, beskyttelse mot reirplyndrere, beskyttelse mot rovdyr og egnede hekkeplasser kan gjøre at det blir stor tetthet av enkelte arter i noen områder. Måker er et eksempel på kolonihekkende fuglegruppe.
- Fjærskifte (myting) – ikke spesielt viktig i dette området.
 - Andefugler mister flygeevnen i forbindelse med at mange vingefjær skiftes samtidig. Derfor er de avhengige av spesielt rolige områder med lite forstyrrelse, og på slike steder kan det bli store antall.
- Hvileplasser (rasteområder) – viktig på og ved Trondheim lufthavn Værnes
 - Noen arter, for eksempel kråkefugler, vadefugler og måkefugler kan samles i store antall på enkelte steder for å hvile.
 - De flate og oversiktlige områdene på og ved flyplasser er ofte attraktive rasteplasser.
- Forstyrrelser – ikke spesielt viktig i dette området i dag.
 - Attraktive tilholdssteder med tanke på næringstilgang kan forlates hvis fuglene stadig blir forstyrret. Derfor kan forstyrrelser medføre at et område har færre fugler enn det burde hatt.
 - Forstyrrelser på fuglene ved flyplassen kan utløse større mengder av fugl som er mer uoppmerksom i forhold til flytrafikken enn vanlig. Det kan for eksempel skje hvis publikum i stor skala får adgang til Langøra.
- Værforhold – Halsøen og Sandfærhus er mer i le for den vanligste vindretningen enn områdene ved flystripa.
 - I skikkelig styggvær kan en del arter forflytte seg til områder som ligger i le for den verste vindretningen.

For de fuglene som har tilhold i området for denne KU, er det også sett på fuglenes aktivitet og hvilke av de punktene over som er av størst betydning. Noen av faktorene er klart mer kritisk for fuglene enn andre. Det er lagt spesiell vekt på om rødlistede fuglearter påvirkes av inngrepet.

Det er foretatt en del ornitologiske undersøkelser av fuglelivet i Stjørdalsfjorden (Thingstad & Husby 1995, Husby 1996, 1997, 2000, 2007). Disse har hatt andre problemstillinger, og egnede data for å dokumentere forholdene ved flystripa foreligger ikke. Selv om vi har noe innsikt i både antall fugl og hvilke arter som bruker dette området, var det nødvendig med registreringer som er direkte relatert til problemstillinga.

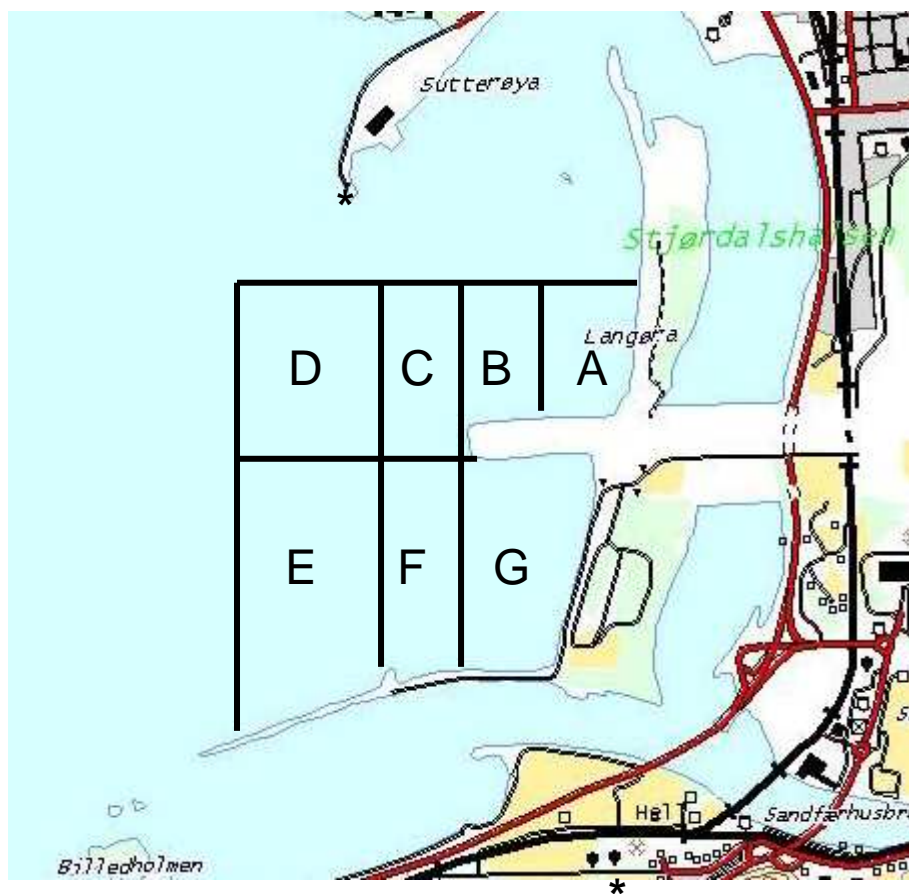
Når det gjelder mulige effekter på strømforhold og skillet mellom ferskvann og saltvann i fjorden, samt mulige effekter på den nylig fredede Vikanbukta, er det kun mulig med en vurdering. Også massetransportens mulige effekter på fugl vurderes.

2. Materiale og metode

2.1. Planområdet

Figur 2.1 viser hvordan området ser ut ovenfra, og med angivelse av sju tellesoner i nærheten av flystripa. Standplassene ved tellingene er merket med *, og de er ytterst på havna, et stykke opp i Gjevingåsen (lengst ned på kartet), og ved E6 helt nede ved elva (ikke avmerket på kartet). Utvidelsen av flystripa med 150m ut i fjorden vil utgjøre litt over halve bredden av sone C mot D. Figur 2.2 viser området fotografert fra vest.

Inngrepet innebærer transport av masser, og deponering av disse slik at vannarealet reduseres og landarealet øker.

Figur 2.1. Oversiktskart som viser Langøra, havna ytterst på Sutterøya (* = standplass for de fleste tellingene), flystripa som stikker ut i Stjørdalsfjorden (del av Trondheimsfjorden) og tellesonene rundt denne brukt i dette prosjektet. I sør (lengst ned på kartet) sees Stjørdalselvas utløp og moloen fra Langøra og bortover mot Billedholmen. Målestokk: 1cm tilsvarer ca 230m.

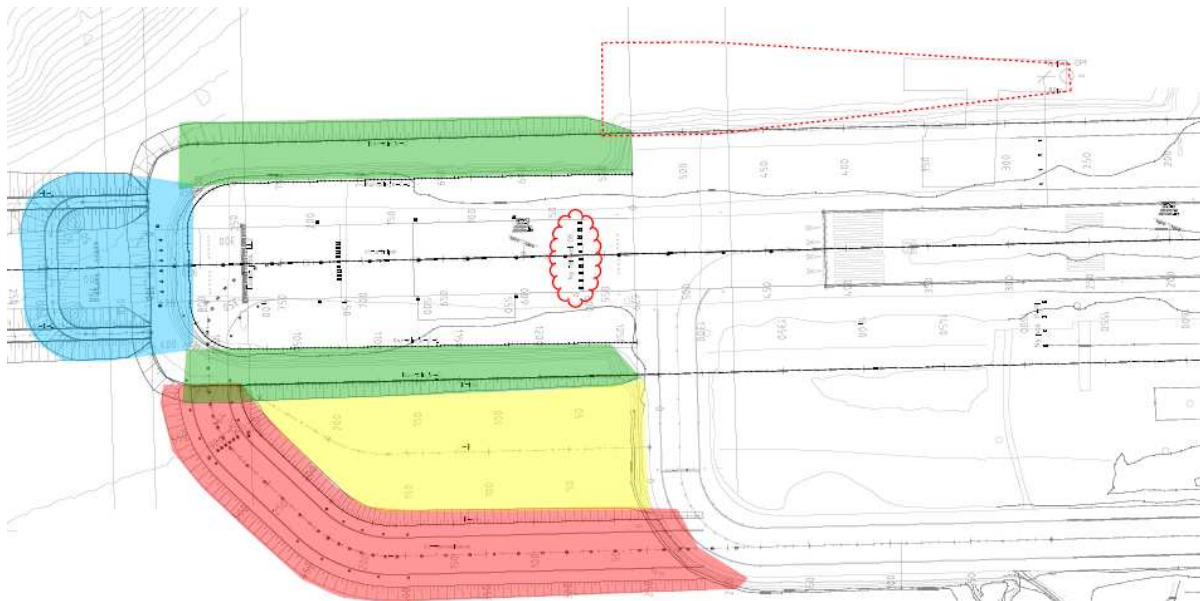

Figur 2.2. Trondheim lufthavn Værnes sett fra Trondheimsfjorden. Bildet er hentet fra: S&L PP-pres Kortversjon.ppt. 2008. Langøra er landstripa på tvers av flystripa, og vannspeilet bak denne til venstre er Halsøen, og til høyre Sandfærhus. Enda lengre bak på høyre side er Stjørdalselva. Vannspeilet i forkant inneholder deler av tellesonene A, B, C, F og G (fra venstre, framover og mot høyre og bakover i bildet) i denne utredningen.

Fra SL Utbedring S-områder Værnes 290908 – Kortversjon, er Figurene 2.3 og 2.4 hentet. Disse viser hvordan den vestre del av flystripa og nærmeste sjøområder ser ut før og etter utfylling.

Figur 2.3. Dagens løsning av flystripa ut mot Trondheimsfjorden. Tegningen er hentet fra SL Utbedring S-områder Værnes 290908 – Kortversjon.

Figur 2.4. Foreslått løsning, alternativ E, som viser at i tillegg til forlengelsen av flystripa utover sjøen, forlenges taksebanen, og flystripa blir litt bredere lengst fram. Tegningen er hentet fra SL Utbedring S-områder Værnes 290908 – Kortversjon.

Av flere mulige forslag til utvidelse av flystripa på Værnes, er konklusjonen omkring alternativ E tatt med her. Det er dette alternativet som innebærer forlengelse av flystripa utover Trondheimsfjorden med 150m, og som utredes med tanke på fugl.

Konklusjoner alt. E (hentet fra SL Utbedring S-områder Værnes 290908 – Kortversjon, 2008):

- Alternativene med fullverdig utbygging i øst (alt. B) eller vest (alt. E) er de mest omfattende av ovennevnte løsningsforslag. Samtidig er disse de eneste alternativene som oppfyller forskriftskravene, der dagens banelengder opprettholdes. Alt. B er kontroversielt på grunn av betydelige inngrep i lokalmiljøet i øst, og er dessuten ikke optimalt med hensyn på utnyttelse av fulle banelengder.
- **Alt. E er derfor den desidert mest fremtidsrettede løsningen, når totale sikkerhetsmessige, operative, økonomiske og miljømessige forhold legges til grunn.**
- Løsningen støttes av Flytryggingsskomiteen og operativ ledelse hos våre største kunder (flyselskap).
- **Alt. E anbefales utredet videre med tanke på realisering.**

2.2. Innsamling av data

Det er gjennomført 20 tellinger fordelt på 9 dager (Tabell 2.1) i november 2008. Tellingene er utført fra land ved hjelp at teleskop (Swarovski 80HD), og antall individ av hver enkelt art er notert i forhold til i hvilken sone (se Figur 2.1) de ble observert. Den mest brukte standplassen ved tellingene var ytterst på havna (se Figur 2.1). Sone A, B, C og D var nærmest, og derved lettere å ha full oversikt over. Sone E og F var lengre unna, og ved høye bølger kunne det være vanskelig å oppdage alle. Når fuglene har stor dykkeaktivitet, er det også vanskelig å være sikker på at alle blir talt opp. De tallene vi har funnet er derfor absolutt minimumstall.

Sone G samt fugl som satt på taksebanen var umulig å telle fra den vanligste standplassen. Ved tre tellinger ble derfor andre standplasser benyttet (se Kapittel 2.1). Det førte ikke til mange nye registreringer, og resultatene fra sonene A-F benyttes i denne KU. Ved en av disse tellingene fra Gjevingåsen, ble det talt opp fire silender i sjøen og 14 kråker på taksebanen i sone G, og som ikke var mulig å se fra standplassen ved Sutterøya. Det var god sikt ved tellingene.

Tabell 2.1. Oversikt over datoer for alle totaltellingene i området i november 2008.

Dato	3.11	4.11	7.11	8.11	11.11	12.11	15.11	16.11	17.11	Tot.
Antall tellinger	1	5	2	1	1	6	1	1	2	20

Hensikten med såpass intensivt telleprogram, spesielt med flere tellinger på en dag, er å se hvor store utskiftninger det er over korte tidsrom, og fra dag til dag. Det kan indikere om hvor representative tellingene er, og hvor raske endringer det er over kort og lang tid. Disse tellingene med sine konkrete verdier sammen med den lokalkunnskap som finnes om fuglelivet her til andre årstider, gjør at konklusjonene trekkes på et bra grunnlag.

Ved flere tellinger på en dag, gikk det minimum ca 45 minutter mellom tellingene. Tellingene er fordelt fra grålysningen om morgenen til skumring på kvelden. Det er foretatt tellinger både ved full flo, full fjære og vannstander mellom.

Fugler som forflyttet seg over flere soner, ble kun tatt med i den sonen de først ble oppdaget, enten de lå på vatnet eller fløy.

Ved sammenligning mellom antall fugler innenfor tellesonene her og nærliggende områder, er det plukket ut datoer fra tellingene i denne KU som stemmer mest mulig med de datoer som finnes for tidligere tellinger. Det er ikke så mange tellinger som samsvarer godt på dato, men tallene gir i alle fall en indikasjon på fuglemengdene i noen ulike deler av Stjørdalsfjorden. Det er her Vikanbukta (Husby 2007) og Halsøen (upublisert materiale fra ukentlige tellinger gjennom et helt år i 1999-2000). Det var to tellinger samme dag 17. nov. i dette prosjektet, og den første ble brukt ettersom den siste var i skumringen. Tabell 2.2 viser hvilke datoer som er brukt ved sammenligningen.

Tabell 2.2. Tre telledatoer i slutten av oktober og november for sammenligning av antall fugl rundt flystripa 2008 (sone A-F), Halsøen 1999 (Husby upublisert), og Vikanbukta 2006 (Husby 2007).

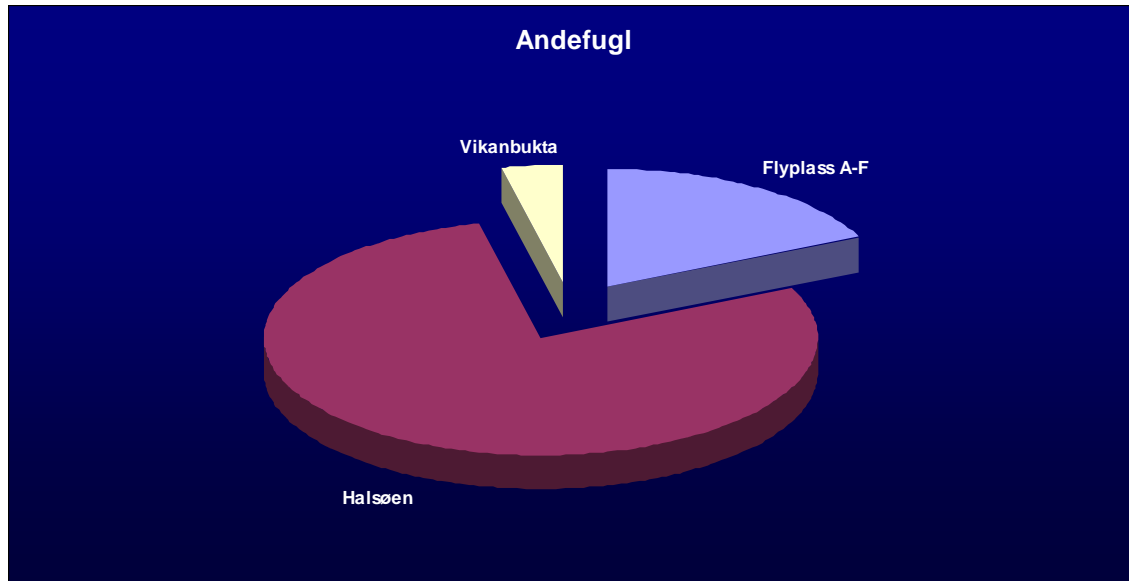
Område	Dato		
Sone A-F	3.11	11.11	17.11
Halsøen	30.10	14.11	20.11
Vikanbukta	27.10	11.11	19.11

Fordelingen av fugl i de ulike soner ble foretatt ved å sikte mot spesielle punkter på land, og stipulere hvor i sjøen de ulike sonene var. Det ble ikke utplassert blåser eller andre merker i sjøen for eksakt plassering av sonenes hjørner. Det var imidlertid meget lite fugl (under fem totalt) som det kunne være vanskelig å plassere helt sikkert i riktig sone.

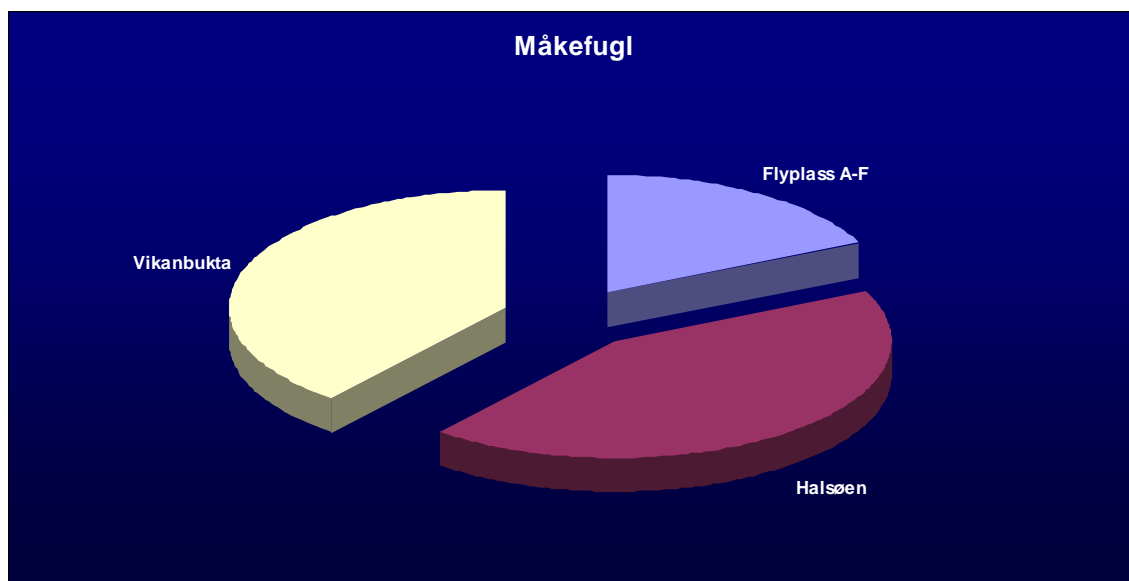
3. Resultat

3.1. Antall fugl ved flystripa sammenlignet med andre deler av Stjørdalsfjorden.

Figur 3.1 og 3.2 viser at sonene A-F rundt flystripa på Værnes hadde både færre andefugl og måkefugl enn Halsøen i tilsvarende tidsrom (men annet år). Vikanbukta hadde færrest andefugl, og områdene rundt flystripa færrest måker. Figurene viser at det er områder i nærheten som har atskillig flere fugler enn områdene rundt flystripa. Dessuten er området fra nordspissen av Langøra på vestsida fram til der sone A starter ikke med i noen av tellingene, og i dette området er det spesielt mye måker og storskarv (se Figur 3.7).

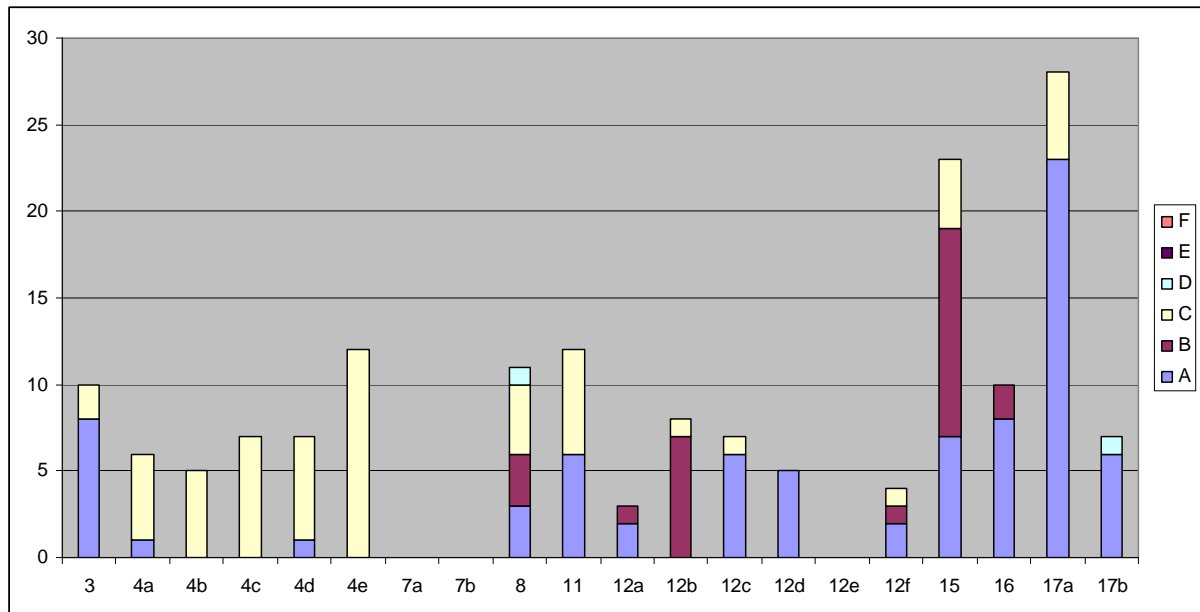
Figur 3.1. Fordelingen av andefugler ved summen av tre tellinger i slutten av oktober og i november i sone A-F i dette prosjektet, Halsøen 1999, og Vikanbukta 2006. Totalt antall er 1080 individ, som er summen for alle tre områder og alle tellingene.

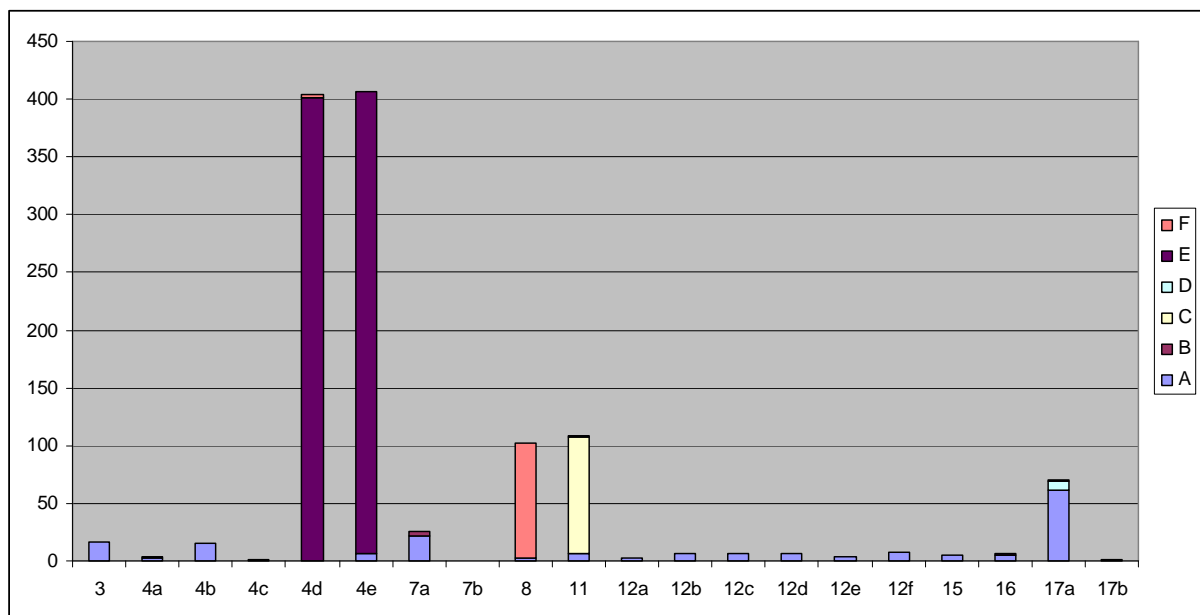
Figur 3.2. Fordelingen av måkefugler ved summen av tre tellinger i slutten av oktober og i november i sone A-F i dette prosjektet, Halsøen 1999, og Vikanbukta 2006. Totalsummen er 284 individ, som er summen for alle tre områder og alle tellingene.

3.2. Fuglers områdebruk i november 2008

Figur 3.3 og 3.6 viser fordelingen av storskarv i de ulike soner ved hver telling og samlet. Det var flest individ i sone A og B, der fuglene søkte etter mat, og i sone C hvor de satt og hvilte på konstruksjonene like utenfor flystripa. Flytrafikken hadde ingen synlig innvirkning på fuglenes atferd, bortsett fra at de fulgte med flyene med blikket. Det kunne være raske endringer i antall fugl på kort tid, f.eks ved de to tellingene 17. november. De største antall skarv var nord for sone A, på Langøras NV-del. Skarvene forflyttet seg ofte svømmende, men også flygende. Flukten var vanligvis lavt over vannflata, men de krysset også flystripa.

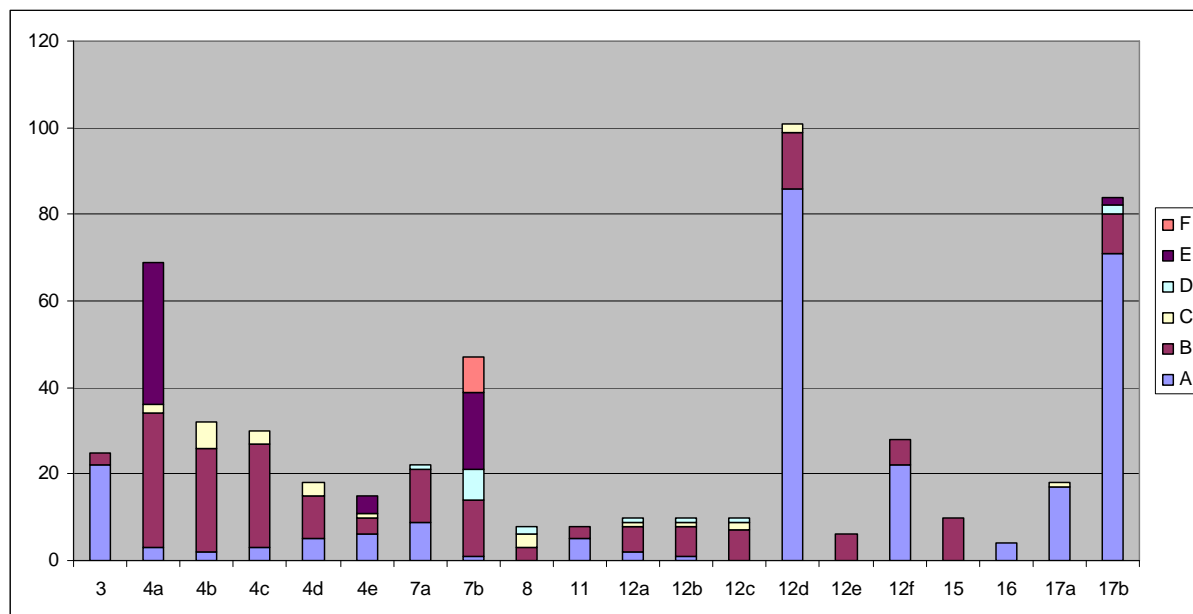

Figur 3.3. Antall storskarv i de ulike sonene ved hver av tellingene i november 2008. Dato er angitt, og a, b osv er brukt ved flere tellingen på samme dag. Hver sone har sin farge.

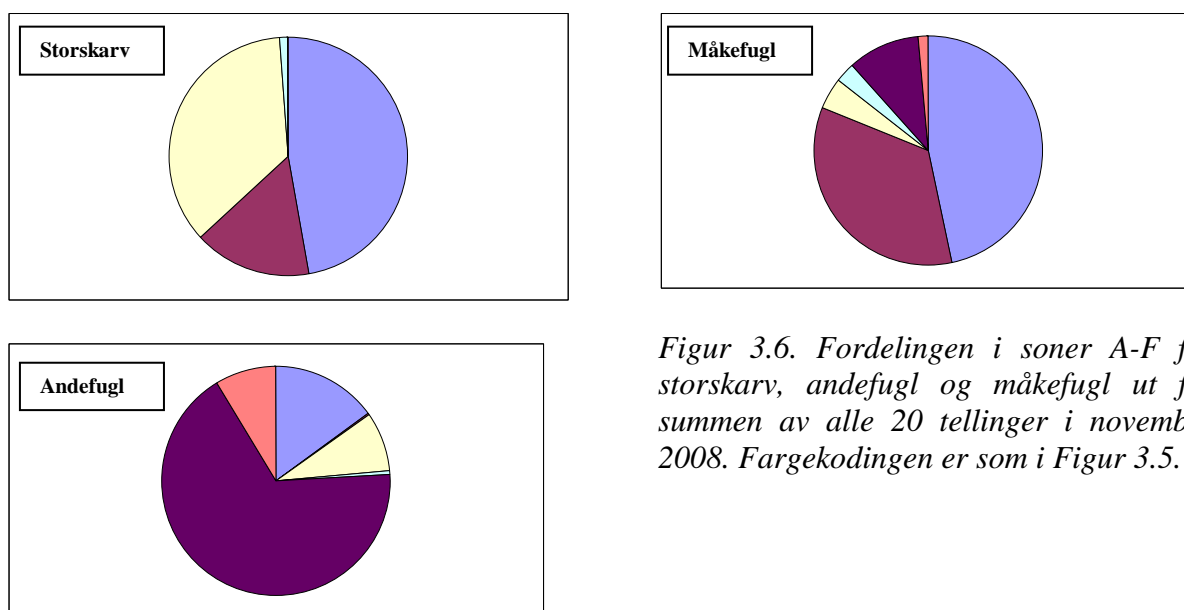

Figur 3.4. Antall andefugl i de ulike sonene ved hver av tellingene i november 2008. Dato er angitt, og a, b osv er brukt ved flere tellingen på samme dag. Hver sone har sin farge.

De største antall registrerte andefugl (de tellinger med over 50 ind.), inkluderte alle flokker av ærfugl (Figur 3.4). Flokkstørrelsene varierte, og de kom inn i telleområdet ulike steder. Den største flokken var i sone E helt lengst mot elveutløpet, men hadde det meste av tida opphold enda lengre ut. De andre andefuglene var kvinand (maksimalt antall sett samtidig; 2 ind.), havelle (3 ind.), siland (7 ind.), laksand (7 ind.) og svartand (15 ind.). Med unntak av ærfugl og laksendene i sone D den 17. nov., var sone A og til dels B absolutt mest attraktiv for endene. Dessuten ble det observert 3 sangsvaner som krysset flystripa. Andefuglene (unntatt sangsvanene) søkte etter mat alle steder de ble observert.

Figur 3.5. Antall måkefugl i de ulike sonene ved hver av tellingene i november 2008. Dato er angitt, og a, b osv er brukt ved flere tellinger på samme dag. Hver sone har sin farge.

Figur 3.6. Fordelingen i soner A-F for storskarv, andefugl og måkefugl ut fra summen av alle 20 tellinger i november 2008. Fargekodingen er som i Figur 3.5.

Antall måker varierte mye, også over kort tid (Figur 3.5). Sone A og B hadde flest, og her var det mye rastende måker og noen som søkte mat. Også i sone E ble det observert en del

rastende måker. Måkene var mye i bevegelse, først og fremst i lufta både over sjø og over flystripa. De største ansamlingene av måker ble observert nord for sone A (lengst NV på Langøra, Figur 3.7) eller rundt fiskebåter lengre ut på fjorden.

Av andre grupper med fugler observert i området, kan nevnes alke (8 ind. observert samtidig), lomvi (3 ind.) og smålom (2 ind.). Alle disse hadde tilhold i sonene A, B og C, hvor de søkte etter mat. Kråka var tallrik både i fjæra og på selve flystripa, og det var flest observasjoner i sone A og B.

Figur 3.7. Nordvestre del av Langøra hvor det rastet mye storskarv og måker, først og fremst gråmåke. Foto: Magne Husby nov. 2008.

3.3. Andre tellinger og observasjoner

Det er viktig å vite hvor representative disse tellingene utført i november 2008 er for området. Er det store endringer fra år til år, og er det et annet mønster til andre årstider?

På slutten av 1970-tallet

For ca 30 år siden ble områdene undersøkt av Per Gustav Thingstad gjennom et år. Erfaringene da er hovedsakelig slik som i dag. Det samles noe ærfugl utenfor elvemunningen. Spesielt store antall kan det være utover våren når de skrur seg opp fra dette området og skal oppover Stjørdalen på tur til Bottenviken. Området disse ærfuglene brukte da vil ikke bli berørt om flystripa forlenges med 150m. Flystripa nærmer seg bare ærfuglområdet. Ingen andre arter opptrådte særlig tallrikt i dette området. Kvinandflokkene ble også på den tiden observert oppe i elva.

Ulike årstider de siste ti årene

Nyere tellinger er utført av Per Inge Værnesbranden. Hans resultater fra 1. januar 1998 er tatt med her i Tabell 3.1a-d, og områdene som er tatt med dekker et større område enn det som er tatt med i denne KU.

Ut fra disse tellingene vist i Tabell 3.1. til ulike årstider synes det samme mønster som er kommet fram fra tellingene i november 2008. Men dette er slett ikke overførbart uten videre til andre områder, da det generelle bildet er at områder kan endre betydning for fugl betydelig fra årstid til årstid. Konklusjonen ut fra disse eldre tellingene er at det er forholdsvis lite fugl foran flystripa. Ærfugl og gråmåke dominerer denne delen av fjorden til ulike årstider. Tom Roger Østerås sine observasjoner over en årrekke indikerer også at det er forholdsvis lite fugl i områdene foran flystripa.

Tabell 3.1.a. Langøra NV – Stjørdal havn, dvs. gjelder hele området fra nord-spissen av Langøra og ned til flystripa inklusiv sone A, B og C. (Kilde: Per Inge Værnesbranden)

Dato	Art	Antall
1.1.98	Storskarv	11
1.1.98	Gråmåse	75
1.1.98	Ærfugl	85
1.1.98	Havelle	15
1.1.98	Siland	3
17.3.98	Ærfugl	30
17.3.98	Havelle	2
17.3.98	Storskarv	4
5.8.98	Makrellterne	75 (flere 1K)
1.12.98	Havelle	7
1.12.98	Ærfugl	1
1.12.98	Storskarv	1
1.12.98	Svartbak	2
25.12.98	Storskarv	2
25.12.98	Ærfugl	ca 250
25.12.98	Havelle	25
26.12.99	Siland	6
26.12.99	Sjøorre	1
26.12.99	Svartand	7
26.12.99	Havelle	2
20.2.01	Svartand	12

20.2.01	Havelle	50
11.1.02	Havelle	83
11.1.02	Bergand	1
11.1.02	Svartand	5
11.1.02	Gråmåse	85
11.1.02	Svartbak	4
11.1.02	Storskarv	3
25.12.03	Svartand	65
3.1.04	Gråmåse	200
3.1.04	Svartbak	6
3.1.04	Havelle	125+
3.1.04	Stokkand	15+
8.12.04	Ærfugl	119
8.12.04	Toppand	1
8.12.04	Siland	4
8.12.04	Kvinand	4
8.12.04	Gråmåse	100
8.12.04	Havelle	20
4.11-07	Ærfugl	53
22.8.08	Storlom	6
22.8.08	Smålom	1

Tabell 3.1.b. Sør for flystripa – moloen:

Dato	Art	Antall
17.3.98	Ærfugl	70
17.3.98	Havelle	15
17.3.98	Tjeld	2
17.3.98	Gråmåse	15
17.3.98	Svartbak	2
25.12.98	Ærfugl	16
25.12.98	Havelle	2
25.12.98	Gråmåse	12
25.12.98	Sjøorre	6
3.12.99	Havelle	14
3.12.99	Ærfugl	4

3.12.99	Siland	6
3.12.99	Sjøorre	7
3.12.99	Svartand	10
26.11.00	Svartand	ca 50
26.11.00	Ærfugl	10
1.1.03	Ærfugl	145
5.11.08	Ærfugl	ca 450 (flokken har vært her en ukes tid iflg John Elveland)

Tabell 3.1.c. Vest for flystripa:

Dato	Art	Antall
1.1.98	Gråmåse	110
1.1.98	Lomvi	1
1.1.98	Svartbak	5
1.1.98	Ærfugl	20
1.1.98	Storskarv	2
19.4.98	Smålom	3
1.12.98	Alke	5

Over flystripa

Dato	Art	Antall
19.4.98	Ærfugl *	120 (drev med trekkaktivitet, men fløy ut mot fjorden igjen)

På lysriggmastene foran flystripa

Dato	Art	Antall
25.12.03	Storskarv **	30

* Ærfugl: Trekket om våren oppover Stjørdalen og over Kjølén. Det er typisk at fuglene gjør et trekkforsøk for så å snu og vende tilbake igjen slik som denne gangen.

** Storskarv: Bruker ofte å sitte på lysriggmastene utenfor enden av flystripa. Antall av storskarv i Stjørdalsfjorden har hatt en kraftig økning de siste to-tre årene. 30 ind. i 2003 var det største antallet i fjorden den gangen, men i 2008 er mellom 50-100 sett

Tabell 3.1.d. Utløpet av elva/Billedholmen: Omfatter i hovedsak det området som ligger innenfor moloen og mellom moloen og Billedholmen. Det kan være av interesse, da det trolig foregår forflytninger mellom begge sidene av moloen for enkelte arter, som ærfugl og dykkender. Sangsvaner er vanlige å se i området her, men de har jeg (Værnesbranden) med sikkerhet aldri sett oppholde seg på utsida av moloen, så observasjoner av dem er ikke tatt med her. Kvinandflokkene her oppholder seg hovedsakelig innenfor moloen.

Dato	Art	Antall
11.1.02	Sjørre	34
11.1.02	Kvinand	84
11.1.02	Havelle	150+
11.1.02	Havørn	1 ad
11.1.02	Storskarv	4
18.3.02	Ærfugl	1000+
18.3.02	Praktærfugl	1 M

1.11.03	Ærfugl	450-500
1.11.03	Svartand	40
1.11.03	Sjørre	15
1.11.03	Havelle	350+
1.11.03	Bergand	3
1.11.03	Toppand	1

Vintertellingene

Stein Narve Kjølén har de siste årene hatt ansvaret for vintertellingene av sjøfugl i denne delen av Trondheimsfjorden. Disse tellingene foretas årlig i januar/februar. Selv om soneinndelingen ved disse tellingene er annerledes og med mye større soner enn den soneinndelingen som er tilpasset konsekvensutredningen her, angir han likevel inntrykkene av hvordan fuglene fordeler seg på denne årstiden: "Det er vanskelig å lese ut av vintertellingene akkurat hvor fuglene har holdt til, men trolig er det et viktig område for overvintrende ærfugler. Med en steinfylling som går 150m ut ifra eksisterende flystripa vil vannfuglene også komme lenger bort fra flytrafikken."

3.4. Andre forhold

Det er ikke kjent at det er store antall, eller spesielt sårbare arter, som hekker på Langøra eller ved flystripa. Langøra er imidlertid dårlig undersøkt, noe som er ugunstig med tanke på planer for utnyttelse av dette området. Både oter og mink i steinfyllinga til flystripa vil nok gjøre dette til en dårlig egnet hekkeplass.

Moloen ved elveutløpet går lenger utover fjorden enn flystripa, også etter at flystripa forlenges. Det er derfor lite trolig at vannstrømmene i området endres noe særlig. Skille mellom ferskvann og saltvann i Stjørdalsfjorden vil sannsynligvis heller ikke forskyves. Om det mot formodning skulle skje, er det ikke observert at dette skillet er forbundet med store ansamlinger eller fravær av fugl (men lite data finnes). Derfor forventes det heller ingen påvirkning på den nylig fredede Vikanbukta.

Fuglenes bevegelsesmønster i området vil ikke bli påvirket av flystripas forlengelse. Ærfuglenes vårtrekk, kråkenes døgntrekk samt den sterke økningen i antall grågjess de siste årene, er mulig farer for flytrafikken. Måker er involvert i over 50 % av birdstrikes på Værnes (Husby 2007). Skarvene var også noe urolige, men de fleste flyr lavt over sjøen. Det blir derfor sannsynligvis ikke noen endring i kollisjonsfaren mellom fly og fugl på grunn av utvidelsen av flystripa. Det forutsetter at den enda lengre flystripa ikke blir mer populær som rasteplass enn dagens flystripe. De fleste fuglene er imidlertid meget rolige i forhold til fly som letter og lander (Husby 2007), noe som ble observert mange ganger også i denne undersøkelsen.

Det er observert noen rødlistede fuglearter (Kålås m. fl. 2006) i sjøen ved flystripa i denne undersøkelsen. Sangsvane, hettemåke (opptil 8 ind.) og lomvi ble observert i sonene nært flyplassen nå i november 2008. Heller ikke til andre årstider er det mye rødlistede fuglearter (Tabell 3.1.c), mens i andre områder i nærheten er det sjørørre. Ingen av de rødlistede fugleartene bruker området på en slik måte at utvidelsen av flystripa er problematisk.

4. Konklusjon

En utvidelse av flystripa på Værnes 150m utover Stjørdalsfjorden vil ikke ha noen særlig betydning på verken antall fugler eller deres bevegelsesmønster. Det skyldes at det er få fugler som henter næring i dette området i dag. Få hekkefugler gjør at det heller ikke har særlig negativ innvirkning på fuglelivet om massetransporten skulle foregå om våren, så denne kan ut fra fuglelivet foregå hele året til ulike tider av døgnet.

5. Litteratur

- Husby, M. 1996. Virkninger av E6 utbygginga på Sandfærhus. Del 1: Ornitologisk rapport og konsekvensvurdering for referanseområdet Halsøen. Statens vegvesen og biolog Magne Husby. Rapport nr. 1: 1996.
- Husby, M. 1997. Virkninger av E6 utbygginga på Sandfærhus. Del 3: Ornitologisk rapport for Sandfærhus våtmarksområde, og endringer i fuglebestandene de tre første årene etter bygging av ny E6. Statens vegvesen og Biolog Magne Husby. Rapport nr. 2: 1997.
- Husby, M. 2000. Ny E6 gjennom Sandfærhus våtmarksområde: Effekter på fugl. Høgskolen i Nord-Trøndelag, Forskningsrapport nr. 3: 54 s.
- Husby, M. 2007. Eventuell fredning av Vikanbukta våtmarksområde i Stjørdal kommune og effekter på antall birdstrikes ved Trondheim lufthavn, Værnes. *HiNT Utredning nr 84*: 1-39.
- Kålås, J. A., Viken, Å. & Bakken, T. (red.) 2006. Norsk Rødliste 2006 – 2006 Norwegian Red List. Artsdatabanken, Norway.
- S&L PP-pres Kortversjon.ppt. 2008.
- SL Utbedring S-områder Værnes 290908 – Kortversjon. 2008.
- Thingstad, P. G. & Husby, M. 1995. Halsøen våtmarksområde og konsekvenser av ny E6-trasé. Universitetet i Trondheim, Vitenskapsmuseet. Notat fra Zoologisk avdeling: 1995-2.